

ΝΕΣΤΟΡΑΣ ΝΕΣΤΟΡΟΣ**Δεν υπάρχει αντίστροφη μέτρηση για τη ΔΕΑ αλλά επανεκκίνηση****ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ****Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου-Δρουσιώτου**
antigoni.drousiotou@phileleftheros.com

Δεν υπάρχει αντίστροφη μέτρηση για τη Διερευνητική Επιτροπή Αγνοουμένων αντίθετα μια επανεκκίνηση, ξεκαθαρίζει ο Εκπρόσωπος της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας στη Διερευνητική Επιτροπή Αγνοουμένων Νέστορας Νέστορας, βάζοντας τέλος στην ψιθυρολογία. Στέκεται στα προβλήματα που δημιουργεί η Τουρκία στη ΔΕΑ, αφού δεν είναι στις τουρκικές προτεραιότητες η επίλυση του ανθρωπιστικού προβλήματος, αλλά η εξυπηρέτηση πολιτικών σκοπιμοτήτων ή πολιτικών συνδιαλλαγών. Απευθύνει για άλλη μια φορά έκκληση για συνεργασία των απλών πολιτών, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, προκειμένου να δώσουν στοιχεία για τον εντοπισμό αγνοουμένων.

-Με τι σκέψεις γυρίσατε από την πρόσφατη Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο Στρασβούργο;

-Γύρισα προβληματισμένος για το πώς λειτουργούν τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης όταν έχουν ενώπιόν τους ένα καθαρά ανθρωπιστικό θέμα. Από την άλλη, κρατώ τα θετικά στοιχεία της πρόσφατης απόφασης για τους Ελληνοκύπριους αγνοούμενους.

-Παίζονται πολιτικά παιχνίδια πάνω στη ράχη των αγνοουμένων;

-Όσο και αν είναι ανθρωπιστικό το θέμα των αγνοουμένων, πλαισιώνεται και από πολιτικές αποφάσεις των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Κυπριακή Δημοκρατία προσπαθεί να αναδείξει την ανθρωπιστική διάσταση του προβλήματος και επιστομένα ζητά την υλοποίηση των αποφάσεων του ΕΔΑΔ. Βρίσκει απέναντί της όμως μια Τουρκία, η οποία πεισματικά αρνείται να κάνει ουσιαστικά βήματα προς την επίλυση αυτού του δράματος. Η Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοούμενους από την άλλη διαχειρίζεται το πρόγραμμα εκταφών και ταυτοποιήσεων λειψάνων με περιορισμένους όρους εντολής, και δεν μπορεί να λύσει τα πολιτικά προβλήματα που υπάρχουν.

-Χρειάζεστε πολιτική στήριξη;

-Φυσικά, και η πιο μεγάλη στήριξη πρέπει να προέλθει από την Τουρκία, γι' αυτό μιλήσα για θετικά στοιχεία στο ψήφισμα για τους αγνοούμενους. Δεν πιστεύω κάποιος να έχει διαφορετική άποψη. Βέβαια αντιμετωπίζει μερικώς τα προβλήματα που συναντά η Κυπριακή Δημοκρατία σε σχέση με την υλοποίηση των υποχρεώσεων της Τουρκίας για τους Ελληνοκύπριους αγνοούμενους, στη βάση των σχετικών αποφάσεων του ΕΔΑΔ.

-Τι ξεχωρίζετε στο ψήφισμα;

-Δύο στοιχεία, το πρώτο ότι η Τουρκία θα πρέπει να παράσχει στη ΔΕΑ εθελοντικά κάθε πληροφορία από τα αρχεία της, συμπεριλαμβανομένων των στρατιωτικών αρχείων που έχει στην κατοχή του ο τουρκικός στρατός. Αυτό δεν έγινε ποτέ, δεν υπήρξε εθελοντική παραχώρηση πληροφοριών. Ακόμα και όταν ζητούμε παραχώρηση πληροφοριών, η στάση της Τουρκίας είναι η ίδια, μη συνεργασία.

-Η Τουρκία πριν τη συζήτηση είχε υποβάλει ένα έγγραφο όπου περιεγράφε τις ενέργειές της για υποβολή του έργου της ΔΕΑ.

-Η Τουρκία ποτέ δεν έχει βοηθήσει τη ΔΕΑ σε σχέση με την παραχώρηση εθελοντικά πληροφοριών. Το μόνο που έκανε κατ'ελάχιστο, είναι ότι υποβόησε τη Διερευνητική Επιτροπή με το να παραχωρήσει περισσότερες άδειες σε στρατιωτικές ζώνες, όμως δεν επιλύθηκε το πρόβλημα.

-Γιατί;

-Διότι δεν δόθηκαν ποτέ εθελοντικά πληροφορίες για τις ταφές τις οποίες ο τουρκικός στρατός είχε

Η Τουρκία δεν είναι υποβοηθητική στη ΔΕΑ

“Δεν δόθηκαν ποτέ εθελοντικά πληροφορίες από την Τουρκία για τις ταφές τις οποίες ο τουρκικός στρατός είχε απόλυτη ευθύνη

απόλυτη ευθύνη. Ποτέ δεν δόθηκαν πληροφορίες για τις περιουσιολογικές νεκρών από τα πεδία των μαχών. Και στις πλείστες στρατιωτικές περιοχές, όπου πρόσβαση έχει μόνο ο τουρκικός στρατός, εντοπίζονται διαταραγμένες ταφές και πολύ περιορισμένος αριθμός οστών. Πώς βοηθά η Τουρκία; Πώς προστατεύει τους χώρους τους οποίους ελέγχει αποκλειστικά; Αυτό το γεγονός δημιουργεί καθυστερήσεις στον χρόνο της ανασκαφής, και αλυσίδα προβλημάτων στις ανθρωπολογικές και γενετικές εξετάσεις.

-Τονίζετε τη λέξη εθελοντικά για την Τουρκία.

-Ναι, γιατί ζητείται από την Τουρκία να μας παραχωρήσει πληροφορίες για τις περιουσιολογικές των νεκρών και η Τουρκία ουδέποτε έκανε κάποιες ενέργειες για παραχώρηση αυτών των σημαντικών πληροφοριών.

-Στο έγγραφο που υπέβαλε στο Συμβούλιο της Ευρώπης διατείνεται ότι η «επιτροπή αρχείων» που συστάθηκε τον Αύγουστο του 2016 στα κατεχόμενα, ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένα αιτήματα της ΔΕΑ, με πιο πρόσφατο παράδειγμα την παροχή αεροφωτογραφιών του 1974.

-Στο Στρασβούργο ευχαριστούν την Τουρκία για τα μέτρα που έλαβε, ενώ η πραγματικότητα

είναι αυτή που σας περιγράφω. Αυτό δείχνει ότι προτεραιότητα της Τουρκίας δεν είναι δυστυχώς η επίλυση ενός ανθρωπιστικού προβλήματος, αλλά η εξυπηρέτηση πολιτικών σκοπιμοτήτων ή πολιτικών συνδιαλλαγών. Αυτό δημιουργεί διάφορα προβλήματα στις εργασίες της ΔΕΑ.

-Το ψήφισμα είπατε ότι μερικώς αντιμετωπίζει τα προβλήματα.

-Σας περιέγραφα ήδη δύο θέματα. Στο ψήφισμα αναφέρεται ότι η Τουρκία παραχώρησε επιπρόσθετα

αδειες σε 8 στρατιωτικές ζώνες για το 2018, αλλά αυτές τις είχε ήδη παραχωρήσει από το 2015. Η αναφορά στις επιπρόσθετες άδειες είναι εντελώς λανθασμένη.

-Το ψήφισμα ζήτησε από τις τουρκικές Αρχές να διασφαλίσουν απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλες τις στρατιωτικές ζώνες;

-Ναι, ζήτησε αλλά δεν ζήτησε την ίδια ώρα και προστασία των χώρων εντός των στρατιωτικών ζωνών, αλλά και όλων των άλλων τόπων, για να μην καταστρέφονται οι χώροι ταφής, ή να μην χάνονται στοιχεία. Διότι παρατηρούνται σκόπιμες μετακινήσεις με σκοπό την απόκρυψη στοιχείων. Επίσης, άλλη καταστροφή που συμβαίνει είναι λόγω της τεράστιας οικοδομικής ανάπτυξης στα κατεχόμενα. Να μην ξεχνούμε ότι το 60% των κατεχομένων χαρακτηρίζονται ως στρατιωτικές ζώνες. Μέσα σε αυτές πολλοί χώροι ταφής έχουν διαταραχθεί και στο παρελθόν υπήρξαν μετακινήσεις λειψάνων.

-Νιώθετε ότι η κατάσταση δυσχεραίνει με τον καιρό;

-Νιώθω ότι θα πρέπει σε κάποια φάση αυτές οι πολιτικές συζητήσεις να δείχνουν ένα πιο ανθρώπινο πρόσωπο και να βάζουν στην εξίσωση τον πόνο και την αγωνία των συγγενών των αγνοουμένων για να μπορέσουμε να τους δώσουμε κάποιες απαντή-

Σημαντικό επίτευγμα η δημιουργία κοινής βάσης

“Έχει ευθύνες και η ΔΕΑ για την όλη κατάσταση;

-Δεν θέλω να μιλώ για λάθη και παραλείψεις του παρελθόντος. Το σημαντικό για μένα είναι η κοινή βάση που έχει ήδη δημιουργήσει η Διερευνητική Επιτροπή, όπου είναι καταχωρημένες όλες οι πληροφορίες της ΔΕΑ, χωρίς να είναι διάσπαρτες σε διαφορετικά αρχεία.

-Μέσα στο 2018 έγινε εντοπισμός μόνο 8 λειψάνων και είμαστε ήδη στα μέσα του χρόνου.

-Ναι, αυτό μας απασχολεί ιδιαίτερα και το ότι οι ανασκαφές διήρκαν πάρα πολύ χρόνο, επίσης μας ανησυχεί. Αυτό οφείλεται κυρίως στα ευρήματα των ανασκαφών, όπου εντοπίζονται θραυσματικά οστά. Ο χρόνος ανασκαφής σε τέτοιες περιπτώσεις είναι πολύ μεγαλύτερος εφόσον οι αρχαιολόγοι καλούνται να ανασκάψουν τεράστιες εκτάσεις ψάχνοντας οστά μεγάλου μερικτών εκποστών. Καθυστερήσαμε έτσι τις άλλες ανασκαφές. Αν υπήρχε η σωστή πληροφόρηση και συνεργασία από την Τουρκία, τότε αρκετές υποθέσεις θα επιλύονταν αρκετά πιο εύκολα.

-Εκκρεμεί ακόμη η ανεύρεση 900 αγνοουμένων...

-730 υποθέσεις αγνοουμένων Ελληνοκυπρίων και 170 Τουρκοκυπρίων που οι μισοί βρίσκονται στα κατεχόμενα και μέσα σε αυτούς είναι η γνωστή υπόθεση της Αλδός όπου είναι άλλοι 37 και γνωρίζουμε τη θέση ταφής.

σεις. Δεν μπορεί η Τουρκία να μιλά για ανθρώπινα δικαιώματα την ώρα που αδιαφορεί για ένα καθαρά ανθρωπιστικό θέμα και δεν δείχνει την απαραίτητη κατανοήση και ευαισθησία.

-Το Συμβούλιο της Ευρώπης δεν είναι αποδοτικό;

-Θα μπορούσε να είναι περισσότερο αποδοτικό. Είναι παρόλα αυτά ένας μοχλός πίεσης προς την Τουρκία. Γι' αυτό το πρόβλημα της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι με την ίδια την Τουρκία, όχι με τους Τουρκοκύπριους, με τη στάση που τηρεί σε διάφορα θέματα. Γι' αυτό υπάρχει πρόβλημα εμπιστοσύνης. Δεν νιώθουμε ασφαλείς σε θέματα στα οποία εμπλέκεται η ίδια η Τουρκία.

-Βλέπετε να διαφοροποιείται η στάση της Τουρκίας τον τελευταίο καιρό;

-Απλά ροκανίζει τον χρόνο, αλλά έχουμε ευθύνη ως Κυπριακή Δημοκρατία να διαφυλάξουμε το πρόγραμμα, να συνεχίσει να λειτουργεί απρόσκοπτα με ανοικτούς χρονικούς ορίζοντες.

-Ξεκίνησε η αντίστροφη μέτρηση για τη ΔΕΑ;

-Δεν υπάρχει αντίστροφη μέτρηση για τη ΔΕΑ, αντίθετα υπάρχει μια επανεκκίνηση. Η ΔΕΑ κατάφερε να επιλύσει πολλά τεχνικά προβλήματα τα τελευταία χρόνια. Ενώ στο παρελθόν περισσότερη έμφαση δινόταν μόνο στον τομέα των εκταφών και επιστημονικών αναλύσεων των οστών, σήμερα υπάρχει μια πιο ολιστική έμφαση σε όλους τους τομείς και ιδιαίτερα στον τομέα της συλλογής πληροφοριών.

-Αυτό γιατί δεν έγινε εδώ και τόσα χρόνια;

-Έπρεπε να γίνει, αλλά δυστυχώς δεν έγινε. Θα έπρεπε επίσης να ήταν ψηφιοποιημένο και το αρχείο μας.

-Μα αυτό το συζητούμε πάνω από δύο χρόνια.

-Εδώ και δύομιση χρόνια, σήμερα είμαστε στο τελικό στάδιο.

-Πού ήταν το πρόβλημα;

-Στον συντονισμό διαφόρων υπηρεσιών για το τι θα περιλαμβάνει η συγκεκριμένη σύμβαση. Δεν είναι μια συνήθης διαδικασία, εφόσον εδώ μιλούμε για ψηφιοποίηση και εκπροσώπηση πολλών διαφορετικών υπηρεσιών, και τα οποία συμπεριλαμβάνουν ευαίσθητες πληροφορίες.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

-Η ΔΕΑ λαμβάνει κάθε χρόνο χρηματοδότηση 2,6 εκατομμύρια από την ΕΕ, ενώ ο ετήσιος προϋπολογισμός της ανέρχεται στα 3,5 εκατομμύρια, πού βρίσκεται το υπόλοιπο ποσό;

-Από συνεισφορές άλλων χωρών. Το 2018 υπάρχουν δυσκολίες αλλά θα βρούμε τους τρόπους, το 2017 ήταν πιο έντονη η οικονομική στήριξη του προγράμματος. Θα δούμε πώς θα εξασφαλίσουμε, τους απαιτούμενους επιπρόσθετους πόρους, για το 2019-20.

-Κλείνεται, τι μήνυμα θα στέλνατε;

-Ότι έχουμε και υπομονή και επιμονή για να δημιουργήσουμε ακόμα καλύτερες συνθήκες για καλύτερα αποτελέσματα. Έχουμε μεγάλη ευθύνη απέναντι σε όσους χάθηκαν και απέναντι στις οικογενείες τους.

Η ΔΕΑ θα προσεγγίσει τον Yenagları αλλά δεν φτάνει...

-Για το θέμα των μαρτύρων κάνετε εκκλήσεις, σποτάκια, εκστρατεία στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης κ.λπ.

-Ναι, και δυστυχώς παραμένουν τα ίδια προβλήματα. Η προσέγγισή μας πρέπει να είναι πολύ πρακτική και όχι απλά θεωρητική. Αφού ξέρω ότι κάποιος γνωρίζει, θα πρέπει να τους επιστηθεί η προσοχή για να δώσουν εμπιστευτικά την πληροφορία.

-Ξέρουμε ότι γνωρίζουν αλλά δεν μιλού;

-Φυσικά, κλασικό παράδειγμα η περίπτωση του 84χρονου Τουρκοκύπριου Turgt Yenagları που σε συνέντευξή του πριν έναν χρόνο παραδέχτηκε ότι σκότωσε αρκετούς Ελληνοκύπριους. Προσεγγίστηκε αυτός

Χρειαζόμαστε τη συνεργασία των απλών πολιτών και της Τουρκίας

ποτέ; Υπήρξαν πολλά δημοσιεύματα από συγγενείς αγνοουμένων που λένε ότι διακινούνται από το οδόφραγμα πρόσωπα που γνωρίζουν πληροφορίες για Ελληνοκύπριους αγνοούμενους. Έδειξαν ενδιάφέρον να συνεργαστούν;

-Γιατί δεν το κάνουν;

-Η ΔΕΑ δεν έχει κάποιο μέσο για να πείσει κάποιον να παραχωρήσει πληροφορίες. Πιναίται επί εθελοντικής βάσης αυτό. Δεν είναι όπως σε ποινικές δίωξεις όπου υπάρχουν νομικές διαδικασίες που υποχρεώνουν κάποιον να μιλήσει.

-Ποιος μπορεί να το κάνει αυτό εκτός

από τη ΔΕΑ;

-Οι «τουρκοκυπριακές Αρχές» τι κάνουν ή η λεγόμενη «Αστυνομία» των κατεχομένων;

-Τι σας απαντούν οι συνάδελφοί σας γι' αυτά;

-Εγώ στέκομαι στο αποτέλεσμα το οποίο δεν με ικανοποιεί. Όλοι κρίνουμε εκ του αποτελέσματος. Όχι επιχειρησιακές αλλαγές

κι αν έχουμε κάνει στη ΔΕΑ, αυτή τη δεδομένη στιγμή το αποτέλεσμα με τον εντοπισμό λειψάνων είναι πολύ κακό. Άρα, θα πρέπει να βρούμε τρόπους, με τη βοήθεια των δια-

φόρων άλλων υπηρεσιών ή εμπλεκόμενων για να το λύσουμε.

-Αυτό το λέμε κάθε φορά που κάνουμε συνέντευξη τα τελευταία χρόνια.

-Έχουμε να διαχειριστούμε πολύ δύσκολες υποθέσεις που θέλουν πάρα πολύ χρόνο.

-Η ΔΕΑ θα προσεγγίσει τον Τουρκοκύπριο Turgt;

-Ναι, θα το κάνει, αλλά μόνο η ΔΕΑ πρέπει να τον προσεγγίσει ή και άλλοι;

-Το πρόγραμμα δεν καταλογίζει ευθύνες στους μαρτύρες.

-Υποχρεώθηκαν τότε οι Γενικοί Εισαγγελείς να πάρουν αυτή την απόφαση θεωρώντας ότι θα μπορούσαν να μιλήσουν κάποιος άνθρωποι που φοβούνται. Δυστυχώς λειτούργησε ως έναν βαθμό. Γι' αυτό ρωτώ τι κάνουμε, τι πολιτικές αποφάσεις λαμβάνονται όταν βλέπουμε ότι κάτι δεν λειτουργεί ικανοποιητικά, τι μέτρα παίρνουμε για να αποδώσει;

-Δεν εισακούεστε;

-Εξαρτάται πώς κάποιος μεταφράζει το δεν εισακούεσαι. Κάθε υπηρεσία λειτουργεί μέσα από τους ρυθμούς της και στον βαθμό που της επιτρέπεται. Εμείς, θα συνεχίσουμε να προσπαθούμε μέχρι να γίνουμε αποτελεσματικοί.

-Αυτό δυσχεραίνει το δικό σας έργο;

-Φυσικά το δυσχεραίνει και μετά λέμε ότι η ΔΕΑ δεν λειτουργεί ουσιαστικά. Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι, να αναζητούμε τρόπους πώς να υποστηρίξουμε αυτό το ανθρωπιστικό έργο. Ας ρωτήσουν για τα συναισθήματα των συγγενών που έχουν εντοπίσει και θάψει τους δικούς τους. Χρειαζόμαστε τη συνεργασία των απλών πολιτών Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων αλλά και της Τουρκίας.

-Κάνετε μεγάλη εκστρατεία για τα αρχεία, πήγατε Νέα Υόρκη, Ερυθρό Σταυρό στη Γενεύη, στο Ηνωμένο Βασίλειο κ.λπ. τι επέφεραν όλα αυτά;

-Εντοπίστηκαν διάφορα αρχεία, πέραν των 1500 φακέλων που έχουν σχέση με

τους αγνοούμενους και συνεχίζεται η μελέτη τους. Η διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη αλλά είναι και χρονοβόρα.

-Πολύ αργό είναι και το θέμα των ταυτοποιήσεων.

-Διότι έχουμε πολύ περιορισμένο αριθμό λειψάνων από αρκετές υποθέσεις. Υπολογίζω ότι φέτος θα είμαστε κοντά στις 100 ταυτοποιήσεις.

-Υπάρχουν περιπτώσεις που δεν εντοπίστηκε γενετικό υλικό από πρωτογενείς συγγενείς και θα ανοιχθούν τάφοι των γονιών τους, σε προσπάθεια ενημέρωσης της Γενετικής Βάσης Δεδομένων;

-Επειδή η Γενετική Βάση με τα δείγματα των συγγενών δεν είχε ολοκληρωθεί, με δική μου πρωτοβουλία, προσλάβαμε μέσω του UNDP δύο γενετιστές οι οποίοι μελέτησαν τις υποθέσεις και κατέγραψαν τις ελλείψεις. Μέχρι σήμερα λήφθηκαν 117 νέα δείγματα ζώντων συγγενών και εντοπίστηκαν 50 περίπου υποθέσεις όπου οι δειγματοληψίες αφορούν συγγενείς που έχουν αποβιώσει, δηλαδή γίνονται δειγματοληψίες από κοιμητήρια. Σημειώνεται ότι είναι σημαντική και η βοήθεια των Πρεσβειών της Κύπρου στο Εξωτερικό με τη δειγματοληψία 32 οστών. Η πρωτοβουλία αυτή έγινε διότι στο ανθρωπολογικό εργαστήριο υπάρχουν 60 περίπου υποθέσεις, οι οποίες δεν μπορούν να ταυτοποιηθούν λόγω κυρίως της έλλειψης δειγμάτων από συγγενείς.